

Nefnda- og greiningarsvið Alþingis
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Reykjavík, 1. desember 2023

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld o.fl. (gistináttaskattur, áfengisgjald o.fl.), 468. mál

Félag atvinnurekenda (FA) vísar til beiðni efnahags- og viðskiptanefndar, dags. 17. nóvember sl., um umsögn um ofangreint þingmál, á þingskjali 509.

FA kýs að beina sjónum að V. kafla frumvarpsins, um breytingu á lögum um gjald á áfengi og tóbaki. Þar er lagt til að litlir, sjálfstæðir bjórframleiðendur fái 50% afslátt af áfengisgjaldi.

I. Annað eyrað opið

Félag atvinnurekenda hefur árum saman bent efnahags- og viðskiptanefnd, fleiri nefndum þingsins og fjármála- og efnahagsráðuneytinu á að áfengisskattar á Íslandi eru alltof háir og út úr öllu korti í alþjóðlegum samanburði. Skattlagning áfengis á Íslandi er stórlega íþyngjandi fyrir neytendur og fyrirtæki í framleiðslu og innflutningi áfengis, auk þess sem hæstu áfengisskattar á Vesturlöndum skaða samkeppnishæfni ferðaþjónustunnar. Félagið fagnar því að fjármála- og efnahagsráðherra hafi a.m.k. opnað annað eyrað fyrir þessum málflutningi og lagt fram fyrstu stjórnartillöguna í aldarfjórðung um lækkun áfengisskatta. Út á útfærsluna hefur FA hins vegar ýmislegt að setja.

II. Kolrangir hvatar

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að 50% afsláttur verði veittur af áfengisgjaldi á bjór sem framleiddur er af litlum, sjálfstæðum framleiðendum. Lítil telst framleiðandinn vera ef hann framleiðir bjór með minna en 2.500.000 sentilítrum af hreinum vínanda á ári, en það samsvarar um 500.000 lítrum af bjór sem er 5% að styrkleika. Afslátturinn er veittur af framleiðslu sem inniheldur 550.000 sentilítra af hreinum vínanda sem áfengisgjald er greitt af, en það samsvarar 200.000 lítrum af bjór af styrkleika 5%. Í greinargerðinni er vísað til heimildar í tilskipun ráðs Evrópusambandsins (ekki Evrópuráðsins eins og segir í greinargerðinni) nr. 92/83/EBE til að veita smærri brugghúsum afslátt af áfengisgjaldi.

Eins og afsláttinum er stillt upp í þessu frumvarpi fær fyrirtæki sem framleiðir 499.999 lítra af bjór 50% afslátt af áfengisgjaldi. Fyrirtæki sem framleiðir 500.001 lítra fær engan afslátt. Með þessu eru búin til jaðaráhrif sem verða til þess að fyrirtæki hafa engan hvata til að auka framleiðslu sína umfram ákveðið magn. Ávinningurinn af því að framleiða einn lítra umfram 500.000 lítra markið þyrfti að vera meiri en sem næmi skattaafsláttinum af 200.000 lítrum. Þessi uppstilling vekur furðu, enda er í greinargerðinni vitnað til fyrirkomulags í nágrannalöndunum þar sem afsláttur fer stiglækkandi og fellur loks niður þegar 10 eða 20 milljóna lítra framleiðslu er náð.

FA leggur til að farin verði sambærileg leið og í Danmörku og Finnlandi, þar sem öllum bjórframleiðendum væri veittur 50% afsláttur af fyrstu 200.000 lítrunum miðað við 5% áfengisinnihald

(550.000 sentilítrum af hreinum vínanda sem áfengisgjald er greitt af) og afslátturinn færi síðan stiglækkandi. Ákvæði tilskipunar 92/83/EBE leyfa þetta, enda er skilgreining tilskipunarinnar á litlum, sjálfstæðum framleiðanda að hann framleiði innan við 20 milljón lítra af bjór árlega. Innan þeirra marka rúmast allir innlendir bjórframleiðendur. Með þessu móti nyti öll innlend bjórframleiðsla afsláttar af áfengisgjaldi en afslátturinn skipti hlutfallslega meira máli eftir því sem framleiðandinn væri minni.

Eins og frumvarpinu er stillt upp í núverandi mynd myndu allir núverandi bjórframleiðendur á landinu njóta skattaafsláttar nema þrír, þar af tveir í Eyjafirði. FA telur engar forsendur fyrir slíkri mismunun, enda falla allir íslenskir bjórframleiðendur undir skilgreiningu EES-samningsins á litlum, sjálfstæðum framleiðendum. Fordæmi eru fyrir því að fyrirtæki njóti afsláttar af sköttum upp að ákveðnu marki óháð stærð; þannig gerir 6. grein laga um veiðigjald nr. 145/2018 ráð fyrir að við álagningu veiðigjalds skuli frítekjumark nema 40% af fyrstu 6 millj. kr. álagningar hvers árs hjá hverjum gjaldskyldum aðila. Þetta er fyrirkomulag sem veitir öllum afslátt en gagnast hinum smæstu hlutfallslega best.

III. Flókið kerfi

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að bjórframleiðendur þurfi að skila til Skattsins gögnum sem sýna fram á að þeir uppfylli skilyrði skattaafsláttar. Þetta eru gögn um framleiðslumagn, áfengisinnihald, eignarhald og sitthvað fleira. Ekki þarf Skatturinn eingöngu að sannreyna upplýsingar frá u.þ.b. 30 innlendum framleiðendum, heldur jafnframt frá miklum fjölda brugghúsa á Evrópska efnahagssvæðinu, sem ætla má að vilji njóta sama skattaafsláttar. Ekkert kemur fram í greinargerð frumvarpsins um hugsanlegan útgjaldaauka skattgreiðenda vegna þessa flókna og væntanlega umfangsmikla kerfis. Að mati FA er rétt að skoða hvort styðja megi við innlenda áfengisframleiðslu með almennum aðgerðum, sem ekki útheimta sömu skriffinnsku.

IV. Mismunun bjór- og vínframleiðenda

Líkt og FA vakti athygli nefndarinnar á í umsögn sinni um 2. mál á yfirstandandi löggjafarþingi, er áfengisgjald á hvern sentilítra hreins vínanda í bjór um 10% hærra en skattur á áfengiseiningu í léttvíni. Eins og fram kom í umsögninni skortir allan rökstuðning fyrir þessu fyrirkomulagi. Það kemur sérstaklega hart niður á innlendum bjórframleiðendum, stórum og smáum, enda er framleiðsla bjórs blómleg og vaxandi innlend atvinnugrein en léttvinsframleiðsla er engin á Íslandi.

Eftir að FA skilaði umsögn sinni um 2. mál til nefndarinnar 3. október sl. sendi félagið fjármála- og efnahagsráðherra beiðni um rökstuðning fyrir þessari mismunun í skattlagningu og hvaða markmiðum hún eigi að ná (sjá fylgiskjal 1). Svarbréf fjármála- og efnahagsráðuneytisins barst 15. nóvember sl. og bendir eindregið til þess að ráðuneytið hafi sjálft ekki hugmynd um af hverju áfengisgjald á bjór er hærra en á léttvíni (sjá fylgiskjal 2). Ráðuneytinu tekst ekki að útskýra hvernig sjónarmið um neyzlustýringu, sem fram komu við framlagningu og flutning málsins á Alþingi, réttlæti að með skattlagningu sé neyzlu beint úr léttara áfengi (bjór) í sterkara (léttvín). „Fjármála- og efnahagsráðuneytinu er ekki unnt, umfram það sem að framan er rakið, að tilgreina frekar þau sjónarmið og þau markmið sem stefnt var að með umræddri skiptingu áfengisgjaldsins né leggja mat á hvernig hin mismunandi skattlagning hafi náð þeim markmiðum,“ segir í svari ráðuneytisins, sem verður að teljast heldur endasleppt.

V. Tillaga um jöfnun áfengisgjalds á bjór og léttvíni

Í ljósi þess að engin rök eru fyrir áðurnefndri mismunun í skattlagningu á bjór og léttvíni gerir FA það að tillögu sinni að Alþingi jafni áfengisgjald á hverja einingu hreins vínanda í bjór og léttvíni. Það má gera í skrefum, til dæmis með því að við afgreiðslu 2. máls á yfirstandandi þingi verði áfengisgjaldi á bjór haldið óbreyttu og jöfnunin síðan kláruð á næstu tveimur árum. Þessi breyting kæmi innlendra áfengisframleiðslu til góða, ekki síður en sú tillaga sem lagt er upp með í frumvarpi þessu.

VI. Að lokum

FA leggur til að frumvarpið verði samþykkt, með þeim breytingum sem félagið hefur lagt til, auk þess sem breytingar verði gerðar á 2. máli til samræmis við tillögur í umsögnum félagsins. Félagið áskilur sér rétt til að koma frekari athugasemdum á framfæri á síðari stigum. Þá er félagið reiðubúið að funda með þingnefndinni.

Virðingarfyllt,

Ólafur Stephensen
framkvæmdastjóri FA

Fylgiskjöl:

- 1) Erindi FA til fjármála- og efnahagsráðherra, dags. 31. október 2023
- 2) Svarbréf fjármála- og efnahagsráðuneytisins, dags. 15. nóvember 2023